

Van: Vereniging Ateliergroep Negen-A, gehuisvest in Sint Anthonystraat 6-22
Aan: Gemeenteraad van Leeuwarden
Wethouders Sjoerd Feitsma en Hein de Haan
Griffie van Leeuwarden
Betreft: Reactie op Nota Broedplaatsen, creatieven in het hart van innovatie 2018
Datum: 4 februari 2019

Hartelijk dank voor het toesturen van *Nota Broedplaatsen*. Door middel van deze brief reageren wij daar graag op.

Als Vereniging Ateliergroep Negen-A staan we positief tegenover het voornemen van de Gemeente om een *keten* te realiseren waar beginnende kunstenaars en creatieve ondernemers makkelijker de beschikking krijgen over woon- en werkruimtes dan nu het geval is.

De nota vertoont echter enige hiaten, zodat bovengenoemd streven in het luchtledige komt te hangen. De twee belangrijkste:

- De nota is niet helder over de doelgroep voor het beoogde beleid: de nadruk wordt gelegd op jonge, beginnende kunstenaars en creatieve ondernemers. Maar het idee van een broedplaats is niet exclusief aan een leeftijd of starters gebonden. De totale groep creatieve ondernemers en kunstenaars is heel divers met verschillende behoeften aan kwaliteit en vorm van woon- en/of werkplek: van tijdelijk tot vast, van groot tot klein, van rudimentair tot goed uitgerust.
De differentiëring naar leeftijd, kunstdiscipline en carrièrefase ontbreekt in de nota. Mocht deze nota daadwerkelijk alleen voor de jonge, beginnende doelgroep zijn, hoe wil de gemeente dan omgaan met het *bestaande* atelierbeleid?
- De nota is warrig, valt in herhaling en is niet to the point wanneer het op concrete maatregelen en financiële middelen aankomt. Alles wordt vooruitgeschoven naar de nog volgende 'Uitvoeringsnotitie' (voorjaar 2019). Ruimtebehoefte, doorstroming, toetsing en toewijzing, leegstand en gebiedsontwikkeling, verbinding met marktpartijen, samenwerking met kunstinstellingen en opleidingsinstituten, het voeren van regie vanuit de gemeente. Een visie hierop ontbreekt.

Het pand van Ateliergroep Negen-A is een woon- en werkplek. Alle leden van Negen-A zijn beeldend kunstenaar. Onze meerwaarde in het Leeuwarder kunstlandschap ligt op diverse terreinen. Wij geven een korte opsomming. De achtergronden en exploitatie van Negen-A zijn te vinden in bijlage 1.

- De leden van Negen-A hebben bewezen te *volharden in de beeldende kunst*. Zij werken op een andere manier dan kunstenaars die aan het begin van hun ontwikkeling staan. Gerijpte kunstenaars integreren hun ervaringen en visie op de wereld en reflecteren daarop door middel van hun kunst.
- Door onze jarenlange *ervaring* als kunstenaars hebben wij een uitgebreid netwerk met vertakkingen over de hele wereld.
- Negen-A is het startpunt van veel activiteiten *buiten het gebouw*. Voorbeelden: organiseren kunstprojecten, exposeren individueel en in groepsverband, uitvoeren van kunstopdrachten, cureren van tentoonstellingen, jureren kunstprijzen, zowel binnen als buiten Leeuwarden.
- De activiteiten in ons gebouw trekken veel *bezoekers*. Voorbeelden:
 - Inloopatelier met 20 à 30 deelnemers per week; toneelstages; cursussen etsen of textielkunst.
 - Kunstroutes en Open Monumentendagen trekken relatief veel bezoekers vanwege de centrale ligging, de monumentaliteit van het gebouw en de kwaliteit van onze activiteiten.
- Wij bewegen ons in diverse *disciplines*, waartussen *kruisbestuiving* plaatsvindt.
 - Voorbeelden van disciplines die in Negen-A beoefend worden: Schilderen, tekenen, grafiek, textiel, illustreren, tekstschrijven, ruimtelijk werk, houtsculpturen, architectuurprojecten, podiumkunst, Community Art en social design.

In bijlage 2 vindt u informatie over de individuele kunstenaars.

De zowel lokale, nationale als internationale activiteiten van Ateliergroep Negen-A verruimen het begrip *Broedplaats*, zoals dat naar voren komt in de Nota. Maar in *Nota Broedplaatsen* lezen we dat de Gemeente Leeuwarden ons pand al in de *Nota Vastgoed* uit 2016 ondergebracht heeft in categorie 4: afstoten wenselijk. Wij wijzen u erop dat Gemeente Leeuwarden ons nooit op de hoogte heeft gebracht van deze beslissing. Zij is ernstig in gebreke gebleven naar ons toe.

Al bijna 30 jaar leveren wij belangrijke bijdragen aan het culturele klimaat in Leeuwarden. Een atelier is noodzakelijk om tot experimenten te komen, een netwerk op te bouwen en te onderhouden en samen te werken met andere beeldend kunstenaars.

Het behoud van ons pand in de vastgoedportefeuille van de gemeente levert een goed functionerende culturele woon- en werkplek op, die bovendien kostendekkend is!

We hebben veel energie gestoken in het tot stand brengen van goede werkplekken en het blijvend onderhouden van deze voorziening. Dit alles doen wij in goede samenwerking tussen de gebruikers/kunstenaars en de medewerkers van Vastgoed. Dan is het onzinnig die voorziening van de hand te doen.

Een ding is zeker: brengt de gemeente het pand op de markt, dan is het alleen aantrekkelijk voor een commerciële partij om er iets anders mee te gaan doen dan te verhuren als ateliers/woonruimte. Mocht het zo ver komen, dan is het zeker dat de voorraad aan atelierruimte én woningen in Leeuwarden met negen stuks wordt verminderd. Dat kan nooit de bedoeling zijn als *Legacy van LF2018*.

We vragen u dan ook uw mening over afstoting van het pand te herzien. De capaciteit van permanente ateliers en tijdelijke locaties zou immers moeten toenemen, niet afnemen!

De raad zou een koers moeten vaststellen voor hoe de gemeente wil omgaan met *de vraag naar betaalbare werkruimte voor kunstenaars in Leeuwarden*. Niet specifiek gericht op broedplaatsen maar op woon- en werk plekken voor een diverse doelgroep creatieven.

Daarom roept Negen-A de Gemeenteraad op de beperkte visie van de Nota Broedplaatsen te verruimen, de lacunes aan te vullen en te komen tot een beleid dat qua intentie en uitwerking *werkelijk* recht doet aan de *Legacy van LF2018 / Agenda 2028*, vóórdát de nota aan de Raad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Wij juichen toe dat de Gemeente het hele kaartje in ogenschouw wil nemen van de wereld van kunstenaars/creatieve ondernemers en hun behoefte aan faciliteiten om te kunnen gedijen. Daarom willen we graag meepraten en -denken over deze ontwikkelingen.

U bent van harte welkom in ons pand met zijn unieke sfeer en we laten u graag onze werkzaamheden zien.

Met vriendelijke groet,
Namens Vereniging Ateliergroep Negen-A,

Trude van Assem,
voorzitter

Bijlagen:

1. Achtergronden en exploitatie van Negen-A.
2. Individuele kunstenaarsprofielen.

Bijlage 1 Achtergronden en exploitatie van Negen-A

Vereniging Ateliergroep Negen-A huurt negen ateliers: vijf werkateliers en vier woon-werkateliers. Gezamenlijk voeren de leden het beheer over het pand en beslissen zij over de toewijzing van nieuwe huurders, in samenspraak met Keunstwurk. Daarbij wordt gelet op samenwerkingscapaciteiten en op variatie in creatieve discipline, geslacht en leeftijd.

De kunstenaars van *Negen-A* zitten in een historisch pand uit 1876, ontworpen door stadsarchitect Thomas Romein.

Als eigenaar had de gemeente in 1987 geen bestemming voor het pand. Het werd, met medeweten van de gemeente, door kunstenaars in gebruik genomen als ateliervoorziening. Vanuit een constructieve samenwerking met Gemeentelijk Woningbeheer is in 1988 Vereniging *Ateliergroep Negen-A* opgericht.

Het werd een broedplaats *avant la lettre*. De uitstraling van de huidige broedplaats is inmiddels veel groter dan destijds. Doordat de kunstenaars zich hebben kunnen ontwikkelen, maatschappelijk en cultureel op een veelheid van terreinen, is de reikwijdte van *Negen-A* niet beperkt gebleven tot de stad, maar strekt deze zich inmiddels ook nationaal en internationaal uit.

Aankankelijk deden de huurders zelf al het onderhoud binnen en buiten. Dank zij hun inspanningen is het monument van Romein behouden gebleven. In 2009 nam de gemeente het buitenonderhoud over. Dit jaar viert de vereniging haar dertigjarig bestaan.

Dank zij haar degelijke organisatie heeft *Vereniging Negen-A* een dekkende exploitatie.

Bijlage 2 Individuele kunstenaarsprofielen

Van alle negen kunstenaars in *Negen-A* volgt een profiel.

Meer informatie is te vinden op onze websites.

Nr 6 Caro Kroon / SPOONK; beeldend kunstenaar, theatermaker, performer en curator. Haar community-embedded projecten vragen de autonomie van de kunst door creativiteit te combineren met discussies en andere vormen van organisatie en pedagogiek om gemeenschappen in staat te stellen zelf de regie te nemen in hun eigen toekomst. De afgelopen jaren deed zij verschillende community-art projecten van Friesland tot Afrika. Met haar Stichting SPOONK loves Namibia is zij bezig een Art & Theatre School in Namibië te ontwikkelen voor de provincie Omaheke. SPOONK is onder meer te vinden in de collectie van het Wereldmuseum Rotterdam en het Fries Museum (Leeuwarden) en werd meerdere malen bekroond voor haar werk door de provincie Friesland.

Deed de afgelopen jaren Artist in Residences in Hongarije en Spanje. Volgt momenteel de opleiding Master of Arts & Education 2018-2020 aan Willem de Kooning Academy Rotterdam.

Bied al ruim 10 jaar *stageplekken* voor stagiaires van alle noordelijke opleidingen en draait sinds 2017 de Westerkerk Leeuwarden als cultureel centrum. Organiseert sinds 2015 de kunstbienale WNDRLND op verschillende locaties in Leeuwarden.

Opdrachtgevers o.a.: Gemeente Leeuwarden, Gemeente Smallingerland, Fries Museum, Museum Dr888ten, Museum Arnhem, Keunstwurk, Opleidingsbureau Mieke Bouwens, NDC Media, Kunstkafe, Wijkpanel Bilgaard, Wijkpanel Centrum.

Samenwerkingsverbanden met o.a. MAMA Rotterdam, Jeanne Works Rotterdam, Omrop Fryslân, Fries Dagblad, Leeuwarder Courant, Fries Museum, Dada Museum Drachten, Schouwburg de Harmonie, Schouwburg de Lawei, Galerie de Roos van Tudor, Galerie Steven Sterk, TENT Rotterdam, Frascati Theater Amsterdam, Museum Arnhem, Fryslân Photo Festival, Stage Europe Network, NHL, Stenden, Friese Poort, Friesland College, Sint Anthony Gasthuis, Comenius, Cibap Zwolle.

www.spoonk.com

Nr 8 Marian Hulshof. Beeldend kunstenaar, auteur, docent, curator.

Schilderijen over de natuur met textiel en verf, tekeningen, ruimtelijk werk. Geeft lezingen over kunstbeschouwing.

Recente exposities in NL: De Kanselarij (LF 2018), Natuurmuseum (2016), Museum Belvédère, Fries Museum, Lauwerslandroute, Galerij van de Lawei Drachten, Open stal Oldeberkoop, installatie in Drents-Friese Wold.

Recente exposities in buitenland: Parijs (2018), Nieuw Zeeland (2017), Antwerpen (2016), Canada.

Curator: Nederlandse Kring van Beeldhouwers in Park Vijversburg (2015).

Auteur: 'Leren Communiceren' (Noordhoff uitgevers) (heden).

Netwerkactiviteiten: - gastdocent Academie Minerva Groningen, - artist residencies in Nieuw Zeeland, - juryvoorzitter cultuurprijs Gemeente Tytsjerksteradiel (2010 -heden), - lezingen over kunst.

www.marianhulshof.nl

Nr 10 Jan Hofman. Beeldend kunstenaar, docent. Grafisch werk en ruimtelijk werk. Geeft cursussen in etsen. Zijn enorme oeuvre bevindt zich in de portefeuille van veel bedrijven, overheidsinstellingen en organisaties, over de hele wereld. Verbonden aan Galerie De Roos van Tudor.

Recente exposities in NL: Potatoes go wild (LF2018), Hoorn, Ameland kunstmaand, Natuurmuseum.

Recente exposities in buitenland: Leer (D)(2018), Antwerpen (B)(2016), Frankrijk.

<https://www.galleries.nl/kunstenaar.asp?artistnr=5218>

Nr 12 Walter Baas. Beeldend kunstenaar, docent. Schilderijen over lichtverloop, ruimtelijk werk.

Kunstwerken in de openbare ruimte:

- 'Paraplu' - Fontein in Julianapark, Leeuwarden (i.s.m. Xandra de Vries);
- 'Palet' - Poort voor 'Integraal Kindcentrum Het Palet', Leeuwarden (i.s.m. Marco Goldenbeld);
- 'Hommage W.C. de Groot' - Karakteristieke bakstenen muur aan het WC de Grootplantsoen.

Exposities: Melklokaal, Heerenveen (2018), Donatus kerk, Dongjum (2017), Fries Museum, Leeuwarden (2015), Museum Martena, Franeker (2014).

Docent tekenen en schilderen voor amateurkunst (vanaf 1999 tot heden); bereik: tussen 20 en 30 deelnemers per week, in Sint Anthony, www.inloopatelierleeuwarden.nl.

Netwerkactiviteiten:

- Bestuur en (tijdelijke) coördinatie kunstinitiatief VHDG (vanaf 2013 - heden), betrokken bij al hun activiteiten: HEDEN, SRV, KADER en beeldende kunstonderdeel van Welcome to the Village
- Bestuur Stichting Toekomstverkenning Hollanderwijk 2015 (2005 - 2017), - betrokken bij initiëring tentoonstelling 'W.C. de Groot, soms is geluk heel gewoon' in het Fries Museum,
- QR-code in de Hollanderwijk (permanent toegankelijke geschiedenis van ieder afzonderlijk huis), Leeuwarden.

www.walterbaas.nl

Nr 14 Henk Pietersma. Beeldend kunstenaar, curator, redacteur, docent, theatermaker. Schilderijen en tekeningen, verbonden aan Bijbelse thema's.

Exposities in heel NL: zie website.

Auteur en illustrator autonome kunst: Vier boeken waarin zijn schilderijen, tekeningen en gedichten zijn gebundeld (uitg. Royal Jongbloed Heerenveen).

Ontwerper van diverse Bijbelomslagen van de Nieuwe Bijbel Vertaling (NBV) (vanaf 2004).

Lezingen en cursussen op het snijvlak van kerk en kunst.

Curator tentoonstellingen 'kerk en kunst' (o.a. Grote Kerk Leeuwarden 2004-2012)

Netwerkactiviteiten:

- Plaatselijke en landelijke initiatieven op het gebied van de relatie tussen christendom en hedendaagse kunst;
- Vooraanstaand lid van en actief bij: CNV Kunstenbond, vakgroep beeldende kunst ArsProDeo en Landelijk Platform Kerk en Kunst.
- Initiatiefnemer en coördinator van *artists in residence* in het Atelierkerkje te Ginnum.

www.henkpietersma.nl

Nr 16 CP Berbé. Conceptueel kunstenaar; organisator en curator van kunstprojecten op het snijvlak van stedelijke ontwikkeling en publieksparticipatie; docent interdisciplinair werken voor jonge beeldend kunstenaars en muzikanten; expert kunst- en cultuureducatie voor Basisonderwijs en Voortgezet Onderwijs.

Opdrachtgevers o.a.: Gemeente Leeuwarden, Kamer van Koophandel Noord, Gemeente Waadhoeke, Fries Museum, Museum Martena, Keunstwurk, Tresoar, Stichting Coba de Groot, Stichting Klaarkampster Weeshuis, Stichting MIKC.

Recente exposities en projecten in Nederland: Roos van Tudor, Perron 1 Delden, Franeker. *Samenwerkingsverbanden* met diverse kunstenaars en culturele instellingen in Nederland (De Waag Amsterdam; V2 Rotterdam; MU, Hyperspace Collective, Ideeënlab, Created on Friday Eindhoven), België (Gluon Brussel, Sint Lucas Gent) en Engeland (Go Global, .. the Plank Manchester)

<http://www.levehetzaailand.nl/>

Nr 18 Edith Stultiens. Illustrator, auteur, ontwerper.

Illustreert: kinderboeken, educatieve uitgaven.

Ontwerpt: decors, posters, karakters, logo's, dessins.

Auteur en illustrator van: 'Vis in huis', 'Sometimes'.

Recente optredens in Friesland: Boekhandel van der Velde, basisscholen in Friesland.

Netwerkactiviteiten:

- Samenwerking met Heliconweg 60, een broedplaats met innovatieve ondernemers.
- Contact met vormgevers in Berlijn, waar veel broedplaatsen zijn.
- Netwerkbijeenkomsten ondernemers Friesland
- Contacten en netwerk bijeenkomsten met illustratoren uit heel Nederland.
- Beurzen en markten op het gebied van educatieve uitgaven, cartoons en kinderboeken.
- Werkte samen met het innovatieve Textiellab in Tilburg.

Opdrachtgevers o.a.: Rijkgebouwendienst Den Haag, Uitgeverij Thieme Meulenhoff, Uitgeverij Noordhoff, Uitgeverij Kemtalis, Gemeente Leeuwarden, Gemeente Emmen, Afûk Uitgeverij.

<https://edithstultiens.nl/> www.visinhuis.com www.odi-odi.nl

Nr 20 Ad de Laat. Fotograaf, beeldend kunstenaar.

Tekeningen, ruimtelijk werk.

Recente exposities in NL: Fries Museum Leeuwarden, Coda Museum Apeldoorn, Perron 1 Delden.

Exposities in buitenland: Kunsthal Viborg Denemarken, België, Denemarken, Duitsland, Engeland.

Netwerkactiviteiten:

- medeoprichter/ bestuurslid Haniahof Leeuwarden, - lid provinciale adviescommissie beeldende kunst Drenthe, - bestuurslid Stichting De School Groningen, - programmeur/ curator Nieuwe Media voor het Tschumi Paviljoen en de Koolhaas busstop in Groningen, - gastdocent NHL Leeuwarden.

<https://www.keunstwurk.nl/profielen/ad-de-laat/>

Nr 22 Trude van Assem. Beeldend kunstenaar, organisator kunstprojecten, curator tentoonstellingen. Maakt: houten objecten en architectuurconstructies.

Exposities o.a.: Coba de Grootzaal Museum Martena Franeker, Lauwerslandroute in de studio van Gunnar Daan in Oosternijkerk, Galerie Eewall, Leeuwarden, Amsterdam, Kunstmaand Ameland.

Installaties: in het woongedeelte van monumentale leegstaande boerderij in Kloosterburen, Groningen (2017/2018); in studio van Gunnar Daan, tijdens Lauwerslandkunstroute 2019.

Curator: Amsterdam, Twijzel, Ternaard, voor meubelontwerper Pilat en Pilat (1998 tot 2011).

Organisator van culturele zondagmiddag in Ternaard, met muziek, lezingen over architectuur, beeldende kunst, bloemsierkunst, planologie (2005 tot 2011).

Medewerker in *Stichting Herbergen*, een collectief van 3 architecten, 3 fotografen, 1 beeldend kunstenaar. De stichting organiseerde 5 manifestaties: 3 in Bergen NH, 2 in de Noordoostpolder. www.trudevanassem.nl/